

Rapportage

Beoordeling transparantieverlagen 2010

September 2011

Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

The logo for the Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) consists of a thick orange horizontal bar above the letters 'NBA' in a bold, orange, sans-serif font.

NBA Plan van Aanpak
Accountancy

Inhoudsopgave

1. Inleiding: doelstelling en reikwijdte van het onderzoek	3
2. Managementsamenvatting	5
3. Stelsel van kwaliteitsbeheersing	7
3.1 Kwaliteitsbeleid.....	7
3.2 Interne evaluatie van het stelsel van kwaliteitsbeheersing.....	10
3.3 Extern toezicht op het stelsel van kwaliteitsbeheersing.....	11
4. Toegankelijkheid	13
Bijlage Overzicht gezamenlijke scores.....	14

1. Inleiding: doelstelling en reikwijdte van het onderzoek

Accountantsorganisaties die wettelijke controles uitvoeren van jaarrekeningen bij 'organisaties van openbaar belang' (OOB's) moeten sinds 2006 een transparantieverlag openbaar maken. Om vast te stellen op welke wijze Nederlandse accountantsorganisaties in 2010 aan deze verplichting hebben voldaan, heeft de NBA onderzoek gedaan naar de inhoud van de transparantieverlagen 2010 (2009/2010).

Doelstelling

Doelstelling van de huidige beoordeling is om vast te stellen in hoeverre de eerder gedane aanbevelingen naar aanleiding van de inventarisatie transparantieverlagen over 2008 zijn opgevolgd.

Inhoud rapport

Dit rapport bevat de resultaten van deze beoordeling, waarbij specifiek is gekeken naar het onderdeel 'interne stelsel van kwaliteitsbeheersing', omdat:

- dit onderdeel een van de belangrijkste hoofdstukken van het transparantieverlag is; en
 - de meeste aanbevelingen uit de vorige inventarisatie op dit onderdeel betrekking hebben.
- Daarnaast is de mate van toegankelijkheid van de transparantieverlagen onderzocht.

Naast de scores zijn in dit rapport ook opvallende maatregelen op het gebied van kwaliteitsbeleid en het stelsel van kwaliteitsbeheersing (zgn. best practices) opgenomen. De bijlage bevat een overzicht van de gezamenlijke scores van de twaalf accountantsorganisaties voor het onderdeel kwaliteitsbeheersing. Deze lijst maakt onderdeel uit van een uitgebreidere lijst die voor het onderzoek is gebruikt.

Beoordelingscriteria

De beoordelingscriteria voor dit onderzoek zijn ontleend aan de wettelijke vereisten (w.o. artikel 30 Besluit toezicht accountantsorganisaties), de eerder gedane inventarisatie van de transparantieverlagen 2008/2009 en publicaties van gezaghebbende organisaties.

De adviezen naar aanleiding van de rondetafelbijeenkomst met vertegenwoordigers van accountantsorganisaties en stakeholders op 19 november 2010 (zie kader) zijn niet als criteria meegenomen. De accountantsorganisaties hebben onvoldoende tijd gehad om deze adviezen te implementeren. Voor het verslag van deze bijeenkomst: www.accountant.nl.

Adviezen nav rondetafelbijeenkomst

- *Beschouw het transparantieverlag als communicatie-instrument in plaats van puur als compliance-instrument*
- *Durf je te onderscheiden als accountantskantoor*
- *Inventariseer de informatiebehoefte van stakeholders*
- *Schrijf het transparantieverlag vanuit het bestuur*
- *Geef inzicht in het 'daadwerkelijk functioneren' door gegevens te kwantificeren*
- *Ga niet in de verdediging, maar laat zien wat je doet met kritiek*
- *Laat ook je successen en maatschappelijke bijdrage zien*
- *Maak de controlekwaliteit meetbaar (KPI's)*

Onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep betreft de vijftien accountantsorganisaties die een vergunning voor wettelijke controles bij OOB's hebben en voorkomen in het register van de AFM. Dit zijn (maart 2011):

Accon avm controlepraktijk BV	Grant Thornton Accountants en Adviseurs BV
Baker Tilly Berk BV	HLB Schippers Beheer BV
BDO Audit & Assurance BV	HLB Van Daal & Partners NV
Berk NV	KPMG Accountants NV
Deloitte Accountants BV	Mazars Paardekooper Hoffman Accountants NV
Ernst & Young Accountants LLP	PKF Wallast
Extendum Audit BV	PricewaterhouseCoopers Accountants NV
SMA Accountants NV	

Drie in het AFM-register opgenomen organisaties hebben echter geen transparantieverlag gepubliceerd, omdat zij naar verluidt geen OOB's als klant hebben. Dit betreft Accon AVM controlepraktijk BV, HLB Schippers Beheer BV en Baker Tilly Berk BV. Dit rapport heeft betrekking op de transparantieverlagen van twaalf accountantsorganisaties.

Vragen en reacties

Voor vragen en reacties naar aanleiding van deze publicatie kunt u terecht bij Henk Verhoek; h.verhoek@nba.nl

2. Managementsamenvatting

De transparantieverlagen van de twaalf onderzochte accountantsorganisaties worden alle via de eigen websites van de accountantsorganisaties beschikbaar gesteld. Meer informatie over de toegankelijkheid van de transparantieverlagen is opgenomen in hoofdstuk 4.

Over het algemeen wordt vrij uitgebreid ingegaan op interne procedures, systemen, functies, etc. met betrekking tot de thema's kwaliteit en onafhankelijkheid. Aan de drie onderzochte onderdelen: beschrijving van het stelsel van kwaliteitsbeheersing, interne evaluatie van het systeem en extern toezicht op het stelsel van kwaliteitsbeheersing zijn scores toegekend.

De hierna opgenomen samenvattingen a, b en c worden nader uitgewerkt in hoofdstuk 3.

a. Beschrijving van het stelsel van kwaliteitsbeheersing (score matig)

De beschrijvingen over verantwoordelijkheid van de leiding voor het stelsel van kwaliteitsbeheersing, de acceptatie van opdrachten, human resources en uitvoering van de wettelijke controles zijn ruimschoots aanwezig. Echter, de informatieverstrekking over escalatieprocedures, incidenten, klachten, tuchtrechtsgedingen en claims is minimaal en ontbreekt in veel gevallen.

Een van de aanbevelingen naar aanleiding van de inventarisatie van de transparantieverlagen over 2008/2009 was om meer informatie te verstrekken over de werking van het interne systeem van kwaliteitsbeheersing. Dit betreft informatie over incidenten op het gebied van integriteit, de aard van de ontvangen klachten en de wijze van afwerking.

Conclusie is dat in de transparantieverlagen vrijwel geen informatie is terug te vinden over incidenten, klachten en claims.

Verder valt op dat slechts de helft van het aantal accountantsorganisaties specifieke aandacht besteedt aan ethiek door bijvoorbeeld te vermelden dat een hoog niveau van ethisch gedrag wordt nagestreefd en dat wordt voldaan aan alle relevante regelgeving op dit gebied.

Teneinde de informatieverstrekking over kwaliteit zo objectief, concreet en meetbaar mogelijk te maken verdient het sterke aanbeveling de scores op kwaliteitsindicatoren (bijvoorbeeld het gemiddeld aantal opleidingsuren per medewerker binnen de professionele staf) in het transparantieverlag op te nemen, inclusief vergelijkende cijfers over voorgaande boekjaren. In geen enkel transparantieverlag hebben wij dergelijke indicatoren aangetroffen. Deze bevinding is overigens niet meegewogen in de score op dit onderdeel.

b. Interne evaluatie van het systeem van kwaliteitsbeheersing (score matig)

In de gemiddelde score zijn alleen de scores op de vragen 5.1 (vermelding uitkomsten van interne kwaliteitsreviews), 5.2 (getroffen maatregelen n.a.v. deze uitkomsten), 5.10 (vermelding aantal gereviewde controledossiers) en 5.11 (vermelding van de jaarlijkse cyclus van de reviews) begrepen (zie de bijlage).

De aanbeveling voortvloeiend uit de voorgaande inventarisatie om informatie te verstrekken over de uitkomsten van de interne kwaliteitsreviews en over de getroffen maatregelen is door een kleine meerderheid van de accountantsorganisaties opgevolgd. Dit is een duidelijke verbetering ten opzichte van de eerder onderzochte transparantieverlagen. Informatie over interne kwaliteitsreviews geeft inzicht in de werking en effectiviteit van het interne kwaliteitsbeheersingssysteem. Opvallend is wel dat de big four-accountantsorganisaties goed op dit onderdeel presteren en de niet-big four-accountantsorganisaties matig.

c. Extern toezicht op het stelsel van kwaliteitsbeheersing (score uitstekend)

Hierbij merken wij op dat bij de niet-big four-accountantsorganisaties in de onderzochte periode geen kwaliteitsreviews door de AFM hebben plaatsgevonden. De aanbeveling naar aanleiding van de voorgaande inventarisatie van de transparantieverlagen om informatie te verstrekken over de uitkomsten van de externe kwaliteitsreviews door de AFM, alsmede over de getroffen maatregelen zijn door alle big four-accountantsorganisaties opgevolgd. Deze informatie achten wij bij uitstek waardevol voor de lezer van het transparantieverlag, als een vorm van externe toetsing op het kwaliteitsbeleid.

3. Stelsel van kwaliteitsbeheersing¹

3.1 Kwaliteitsbeleid

Verantwoordelijkheid van de beleidsbepalers

Alle transparantieverlagen geven aan dat het kwaliteitsbeleid een uitwerking is van de visie van de leiding van de accountantsorganisatie. Vaak is expliciet aangegeven dat een cultuur wordt bevorderd waarin kwaliteit voorop staat.

Ook blijkt uit vrijwel alle onderzochte transparantieverlagen dat de leiding van de accountantsorganisatie expliciet haar verantwoordelijkheid uitspreekt voor het kwaliteitsbeleid. In dit verband wordt in veel gevallen het belang van 'the tone at the top' aangehaald, die zijn weerslag vindt in gedragscodes, trainingsprogramma's, interne communicatie, beoordelingsgesprekken en de governance structuur. Grant Thornton geeft bijvoorbeeld aan dat door de opzet van de kantoororganisatie er een directe betrokkenheid van partners bij opdrachten is en daardoor de 'tone at the top' effectief kan worden geïmplementeerd.

Best practices

In drie transparantieverlagen (Deloitte, E&Y, KPMG) is een kort interview met/bericht van de bestuursvoorzitter en/of de voorzitter van de Raad van Commissarissen van de accountantsorganisatie weergegeven over het thema kwaliteit. Op deze wijze wordt 'the tone at the top' duidelijk benadrukt. Ook de vermelding van de namen van de beleidsbepalers (zoals de leden van de raad van bestuur bij BDO of zoals bij Grant Thornton de naam van de directeur assurance als medebeleidsbepaler) en de compliance officer in een aantal transparantieverlagen draagt hieraan bij. Ook geeft Grant Thornton haar visie op kwaliteit en werkt deze vervolgens uit in kernwaarden en kwaliteitsbeleid.

Beschrijving van de ethische vereisten

Opvallend is dat slechts de helft van het aantal accountantsorganisaties specifiek aandacht besteedt aan ethiek door bijvoorbeeld te vermelden dat een hoog niveau van ethisch gedrag wordt nagestreefd en dat wordt voldaan aan alle relevante regelgeving op dit gebied.

Best practices

Eén accountantsorganisatie (PwC) vermeldt expliciet dat er geen concessies worden gedaan in de omgang met conflicten, als professionele standaarden of ethische principes in het geding komen

Acceptatie en continuering van cliëntrelaties en specifieke opdrachten

In elf beschrijvingen worden de algemene uitgangspunten, de procedures en systemen die hierbij van belang zijn duidelijk weergegeven.

Best practices

Door twee accountantsorganisaties (E&Y, KPMG) wordt vermeld dat acceptatie van nieuwe beursgenoteerde cliënten en cliënten met een hoge risicofactor slechts kan plaatsvinden na uitdrukkelijke voorafgaande toestemming daartoe door het hoofd Vaktechniek of een daarvoor aangewezen 'quality risk management-partner'. Ook bij Berk dient een onderzoek naar de mogelijkheden van acceptatie van een nieuwe cliënt door het Bureau Vaktechniek plaats te vinden. BDO geeft aan dat het commerciële beleid is gestoeld op het met de hoogst mogelijke kwaliteit bedienen van cliënten ('willen we en kunnen we de cliënt bedienen'). Deze accountantsorganisaties geven expliciet aan dat de aanwezigheid van voldoende

¹ Art. 30 lid 1d (deels), lid e, lid f

middelen en technische kennis belangrijke factoren zijn bij het besluit om een nieuwe opdracht al dan niet te aanvaarden. Een andere belangrijke factor is de uitkomst van de beoordeling van de integriteit van de controleklant.

Eén accountantsorganisatie (KPMG) vermeldt dat het niet is toegestaan dat professionals in de assurance-praktijk het verlenen van niet-assurance-diensten als doelstelling hebben. BDO meldt dat het stringente acceptatiebeleid heeft geleid tot de weigering van een aantal cliënten en/of opdrachten.

Informatie over human resources

In de meeste transparantieverlagen is nadere informatie verstrekt over het menselijk kapitaal. Hieruit kan worden opgemaakt dat veel energie wordt gestoken in de kwaliteit en integriteit van de medewerkers van de accountantsorganisatie.

Onderdelen die worden toegelicht zijn: het aannamebeleid, introductieprogramma's, opleidingen en ontwikkelingsprogramma's (zowel vaktechnische als persoonlijke vaardigheden) en het systeem van beoordeling.

BDO geeft aan dat ter bevordering van het kwaliteitsgericht handelen de mogelijkheid wordt gecreëerd om zowel financiële (bv het doorleiden van boetes) maatregelen als andere maatregelen (bv geen of tijdelijke onthouding van accreditatie of tijdelijke beperking van tekeningsbevoegdheid) op te leggen aan externe accountants die kwaliteitsnormen overschrijden.

Er is geen informatie aangetroffen over medewerkerstevredenheidsonderzoeken en de uitkomsten daarvan.

Uitvoering van wettelijke controles

Met betrekking tot de uitvoering van wettelijke controles laten de transparantieverlagen over het algemeen zien dat:

- Eén externe accountant eindverantwoordelijk is voor de uitvoering van de wettelijke controle.
- De uitvoering van de wettelijke controle op basis van interne kwaliteitsstandaarden moet plaatsvinden (zoals een vastgestelde auditmethodologie of een handboek kwaliteit).
- De controleteams dusdanig worden samengesteld dat over de benodigde kennis kan worden beschikt.
- In bepaalde gevallen de vaktechnische bureaus moeten worden geconsulteerd.
- Er accreditatie-vereisten gelden voor de uitvoering van wettelijke controles in bepaalde sectoren of voor jaarrekeningen die op basis van IFRS zijn opgesteld.
- De eindverantwoordelijke partner moet toezien op de goede uitvoering door de medewerkers.

Best practices

Twee accountantsorganisaties (E&Y, Mazars) vermelden het principe dat bij iedere controleopdracht tenminste twee gekwalificeerde externe accountants zijn betrokken. Berk geeft aan dat naast de externe accountant ten minste één ander teamlid betrokken is, die als RA of AA met certificerende bevoegdheid is ingeschreven. Ook geven drie accountantsorganisaties (Deloitte, E&Y, KPMG) aan dat voor de uitvoering van IFRS-opdrachten en opdrachten voor aan de Amerikaanse beurs genoteerde SEC-cliënten een accreditatieplicht geldt. Twee accountantsorganisaties merken op dat IFRS-jaarrekeningen vóór afgifte van de accountantsverklaring worden gereviseerd door niet bij de controleopdracht betrokken IFRS-deskundigen (E&Y, PWC). Ook Berk en BDO vermelden dat een accreditatieregeling geldt voor specifieke werkzaamheden (bv bij verslaggevingsgrondslagen IFRS of US GAAP of bij het uitvoeren van assurance-opdrachten bij pensioenfondsen en verzekeraars).

Drie accountantsorganisaties (Berk, E&Y, PWC) vermelden dat consultatie bij het bureau Vaktechniek in sommige gevallen verplicht is; in één geval (E&Y) is beschreven dat boven-

dien de persoon die is geconsulteerd een schriftelijke vastlegging van de consultatie moet opstellen. Op diverse plaatsen is vermeld dat de toewijzing van medewerkers aan opdrachten afhankelijk is van de benodigde (sector)specifieke kennis.

Drie accountantsorganisaties (Deloitte, PwC, Berk) geven informatie over de bezetting en één accountantsorganisatie (PWC) over de kennisgebieden van de afdeling Vaktechniek. Uit de omvangrijke bezetting en het aantal disciplines blijkt dat zwaar wordt ingezet op dit onderdeel van het stelsel van kwaliteitsbeheersing. BDO wijst op de bescherming van informatie (geheimhouding) door beveiliging van in- en externe archieven. Informatiebeveiliging wordt als een belangrijk onderdeel van het beleid neergezet.

Verwijzing naar de naleving van wet- en regelgeving

In de meeste gevallen wordt expliciet de naleving van de geldende wet- en regelgeving genoemd, zoals de Wta, Bta, NVCOS of de International Standards on Auditing van IFAC. Slechts in één transparantieverlag is opgenomen dat naleving van alle relevante wet- en regelgeving jaarlijks door de externe accountants moet worden bevestigd.

Gedragcode

Veel accountantsorganisaties geven aan dat een cultuur van kwaliteitsbesef op het gebied van vaktechniek, maar ook op de gebieden van ethiek en integriteit in hoge mate wordt gestimuleerd door de 'tone at the top' en nader is uitgewerkt in een gedragscode. BDO geeft bijvoorbeeld aan dat de waarden, zoals vastgelegd in de BDO-gedragscode, een duidelijk kader bieden en voor al hun medewerkers als leidraad dienen bij de uitvoering van werkzaamheden. Een stringent handhavingsbeleid (met sanctiemogelijkheden) wordt hierbij voorgestaan dat primair gericht is op het bewerkstelligen van transparantie in de wijze waarop de organisatie omgaat met overtredingen van normen en procedures.

Verklaring van de beleidsbepalers over de doeltreffendheid van het stelsel van kwaliteitsbeheersing

Deze verklaring is vereist op grond van artikel 30 van het Bta lid 1d. Wij hebben deze expliciete verklaring in tien transparantieverlagen aangetroffen.

Interne escalatieprocedures

Dergelijke procedures voorzien in de oplossing van vaktechnische meningsverschillen die kunnen bestaan binnen het controleteam of tussen het controleteam en het vaktechnisch bureau of de reviewende partner. Slechts vier transparantieverlagen maken melding van escalatieprocedures en geven een korte beschrijving van deze procedures. Het aantal keren dat van deze procedure gebruik wordt gemaakt wordt echter niet vermeld.

Incidenten, klachten, tuchtrechtsgedingen en claims

Een van de aanbevelingen naar aanleiding van de inventarisatie van de transparantieverlagen over 2008/2009 was om meer informatie te verstrekken over de werking van het interne systeem van kwaliteitsbeheersing. Dit betreft informatie over incidenten op het gebied van integriteit, de aard van de ontvangen klachten en de wijze van afwerking. Daarbij is aangegeven dat gezien het vertrouwelijke karakter, hierbij de nodige voorzichtigheid moet worden betracht.

Geconstateerd is dat in de transparantieverlagen vrijwel geen informatie is terug te vinden over incidenten, klachten en claims. Wel hebben wij het volgende hierover aangetroffen:

- De expliciete vermelding in één transparantieverlag dat zich gedurende het verslagjaar geen incidenten op het gebied van integriteit hebben voorgedaan.
- De enkele vermelding van het aantal ontvangen klachten in een ander transparantieverlag.
- Eenmaal is vermeld dat sprake is geweest van de melding van één tuchtrechtsgeding aan de AFM, inclusief een korte beschrijving van de aard van dat geding.

Best practices

Twee accountantsorganisaties (E&Y, KPMG) maken melding van een 'ethics/whistle blowing hotline' die voor medewerkers, cliënten en overigen ter beschikking is gesteld om onethisch gedrag of strijdigheden met de geldende gedragscode vertrouwelijk te melden. Deze hotline wordt beheerd door een onafhankelijke externe organisatie.

Een andere accountantsorganisatie (KPMG) meldt dat een onderdeel van het aannamebeleid van nieuwe medewerkers is dat hun kwalificaties worden nagezien bij onafhankelijke bronnen en dat een 'pre-employment screening' plaatsvindt. Ook wordt in diverse transparantieverlagen de aanwezigheid van klokkenluidersregelingen gemeld (Berk, Grant Thornton)). Grant Thornton geeft aan dat er zowel een klachtenregeling als een klokkenluidersregeling is (de laatste wordt door een onafhankelijke derde partij beheerd).

3.2 Interne evaluatie van het stelsel van kwaliteitsbeheersing

Interne kwaliteitsreviews

De compliance officer evalueert het stelsel van kwaliteitsbeheersing.

In alle transparantieverlagen wordt melding gemaakt van kwaliteitsreviews en opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordelingen. Vaak is vermeld dat de uitkomsten van de reviews binnen de accountantsorganisatie worden gecommuniceerd naar de professionele staf, bijvoorbeeld via aanvullende trainingen en dat opvolging van de verbeterpunten door de compliance officer wordt bewaakt. Sommige accountantsorganisaties vermelden een sanctiebeleid voor het niet opvolgen van verbeterpunten en het interne systeem van kwaliteitsbeheersing.

De aanbeveling naar aanleiding van de voorgaande inventarisatie om informatie te verstrekken over de uitkomsten van interne kwaliteitsreviews en over de getroffen maatregelen is door de meerderheid van de accountantsorganisaties opgevolgd. Hiermee wordt inzicht gegeven in de werking van het kwaliteitsbeheersingsysteem.

De interne reviews hebben tot de volgende maatregelen (niet limitatief) geleid:

- een betere documentatie van het verrichte controlewerk (auditstrategie, audit trail, communicatie met andere accountants e.d.)
- coaching van nieuw benoemde externe accountants
- meer aandacht voor betere toelichtingen bij de gecontroleerde jaarrekeningen
- het tijdiger inschakelen van specialisten
- het sneller afronden van het jaarlijkse proces van opdrachtbevestiging

Best practices

Eén accountantsorganisatie (KPMG) verstrekt een kwantitatieve score van de interne dossierreviews in de zin van 'bevredigend' en 'minder dan bevredigend', inclusief vergelijkende cijfers. Op deze wijze wordt een adequaat inzicht gegeven in de behaalde resultaten en de ontwikkeling hierin ten opzichte van het voorgaande jaar. Ook heeft deze accountantsorganisatie een 'self assessment' uitgevoerd met betrekking tot het ontwerp, de invoering en effectiviteit van de processen/procedures inzake risk management en onafhankelijkheid. Berk vermeldt als niet-big four-kantoor de door de AFM gehanteerde reviewaanpak te hebben gesimuleerd en naar aanleiding van de bevindingen een programma in gang te hebben gezet om de kwaliteit op een aantal onderdelen te verbeteren. BDO heeft in 2010, naar aanleiding van de uitkomsten van interne kwaliteitstoetsingen, op twee locaties een zoeklichtonderzoek uitgevoerd. Hieruit kwamen aanbevelingen naar voren.

Compliance officer

In alle gevallen wordt melding gemaakt van een compliance officer die toeziet op de naleving van het kwaliteitsbeleid en die aan de beleidsbepalers verantwoording verschuldigd is. Overigens is de aanstelling van een compliance officer een wettelijke verplichting voor accountantsorganisaties die wettelijke controles bij OOB's uitvoeren.

In de meeste gevallen wordt nader ingegaan op de taken van de compliance officer, waaronder toezicht op naleving van de Wta, de Wwft, onafhankelijkheid, integriteit en afhandeling van klachten.

Interne accountantsdienst

Twee accountantsorganisaties maken melding van een interne accountantsdienst (IAD) die de beleidsbepalers zekerheid verschaft over risico's en risicomanagement. Ook wordt vermeld welke gebieden door de IAD zijn onderzocht, echter over de uitkomsten van deze operationale audits en compliance-onderzoeken en de getroffen maatregelen wordt geen informatie verstrekt.

Raad van Commissarissen (RvC)

Vier accountantsorganisaties melden de aanwezigheid van een Raad van Commissarissen (of Raad van Toezicht); één accountantsorganisatie geeft aan dat de RvC in meerderheid bestaat uit externe leden. Slechts één accountantsorganisatie geeft hierbij nadere informatie over het functioneren van de RvC (vergaderfrequentie, aandachtsgebieden e.d.).

Klanttevredenheidsonderzoeken

Drie accountantsorganisaties melden dat klanttevredenheidsonderzoeken hebben plaatsgevonden. Grant Thornton geeft bijvoorbeeld aan dat de kwaliteit zoals die door klanten wordt ervaren periodiek wordt getoetst door extern onderzoek naar de klanttevredenheid. Geen informatie is verstrekt over de uitkomsten van die onderzoeken; wel is in een geval vermeld dat een terugkoppeling naar het controleteam heeft plaatsgevonden en dat urgente kwesties direct door de betrokken externe accountant moeten worden opgevolgd.

Aantal en cyclus gereviewde controledossiers

Slechts in vijf gevallen is het aantal gereviewde controledossiers vermeld. In acht gevallen is informatie verstrekt volgens welke cyclus de reviews plaatsvinden, bijvoorbeeld dat tenminste één controledossier van iedere partner eens in de drie jaar aan een review moet worden onderworpen.

Best practices

Twee accountantsorganisaties (Deloitte, Berk) vermelden de onderverdeling van het aantal intern gereviewde dossiers in wettelijke/niet-wettelijke jaarrekeningcontroles, samenstel/beoordelingsopdrachten en overige bijzondere opdrachten. Op deze wijze wordt een goed inzicht gegeven in de verdeling van het aantal intern gereviewde dossiers. BDO gaat concreet in op verbeterpunten zoals het beter documenteren van de afwegingen die gedurende de fase van de risicoanalyse zijn gemaakt en het beter documenteren van de afwikkeling van de bevindingen die gedurende het controleproces worden geconstateerd.

3.3 Extern toezicht op het stelsel van kwaliteitsbeheersing

De aanbeveling naar aanleiding van de voorgaande inventarisatie om informatie te verstrekken over de uitkomsten van de externe kwaliteitsreviews door de AFM alsmede over de getroffen maatregelen zijn door alle big four-accountantsorganisaties opgevolgd. Bij de niet-big four-accountantsorganisaties hebben in de onderzochte periode geen kwaliteitsreviews door de AFM plaatsgevonden. Deze informatie achten wij bij uitstek waardevol voor de lezer van het transparantieverlag, als een vorm van externe toetsing op het kwaliteitsbeleid.

De externe reviews hebben tot de volgende maatregelen (niet limitatief) geleid:

- betere documentatie van het controlewerk;
- betere zichtbaarheid van de betrokkenheid van de eindverantwoordelijke partner bij de uitvoering van de controleopdracht;
- verbetering van de professionele scepsis;
- verbetering van de naleving van de procedures inzake de kwaliteitsreviews vóór afgifte van de controleverklaring;
- het verbeteren van de kennis van controlestandaarden;
- aanpassing van controleteams die werkzaam zijn in de financiële sector;
- aanscherping van het proces van interne opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordelingen.

4. Toegankelijkheid

Beschikbaarheid

Van de vijftien accountantsorganisaties met een OOB-vergunning hebben er twaalf een transparantieverlag uitgebracht. Accon AVM controlepraktijk BV, Baker Tilly Berk B.V. en HLB Schippers Beheer B.V. hebben geen transparantieverlag gepubliceerd.

Accon AVM heeft momenteel geen OOB-klanten, maar heeft aangekondigd toch een transparantieverlag te zullen publiceren, op zijn vroegst eind mei 2011.

De onderstaande rapportage heeft betrekking op de twaalf accountantsorganisaties waarvan begin april 2011 wel een transparantieverlag beschikbaar was.

Taal

Bij negen van de twaalf accountantsorganisaties is het transparantieverlag opgesteld in het Nederlands. Ernst & Young Accountants LLP, KPMG Accountants N.V. en Mazars Paardekooper Hoffman Accountants N.V. hebben een Engelstalig transparantieverlag.

Vindbaarheid via homepage

Bij vijf van de twaalf accountantsorganisaties is (een link naar) het transparantieverlag op de homepage beschikbaar, in vier gevallen is onder rubrieken als 'recente publicaties' een link aanwezig naar de pagina waar het transparantieverlag gedownload kan worden, in één geval (SMA Accountants NV) kan het transparantieverlag direct vanaf de homepage gedownload worden.

Vindbaarheid via navigatie (menubalk)

Bij een accountantsorganisatie (SMA Accountants NV) is het transparantieverlag niet via de navigatie beschikbaar maar alleen als directe download vanaf de homepage.

Bij drie accountantsorganisaties moet vanaf de navigatie op de homepage een keer geklikt worden om het laatste transparantieverlag te kunnen downloaden (exclusief download zelf).

Bij zes accountantsorganisaties moet vanaf de navigatie op de homepage twee keer geklikt worden om het laatste transparantieverlag te kunnen downloaden (exclusief download zelf).

Bij twee accountantsorganisatie moet vanaf de navigatie op de homepage meer dan twee keer geklikt worden om het laatste transparantieverlag te kunnen downloaden (exclusief download zelf).

Vindbaarheid via zoekfunctie

Drie accountantsorganisaties hebben geen zoekfunctionaliteit op de website.

Bij de overige negen accountantsorganisaties is het transparantieverlag vindbaar met behulp van de zoekfunctie.

Beschikbaarheid vorige transparantieverlag (2009)

Op de pagina waar het meest recente transparantieverlag gedownload kan worden is bij vier accountantsorganisaties ook het vorige transparantieverlag beschikbaar, bij een accountantsorganisatie is het vorige transparantieverlag alleen vindbaar via de zoekfunctie.

Bij zeven accountantsorganisaties is het vorige transparantieverlag niet meer beschikbaar.

Aanbevelingen

De toegankelijkheid van de transparantieverlagen kan worden verbeterd door de introductie van zoekmachines.

Het verdient tevens aanbeveling ook de transparantieverlagen over oudere boekjaren op de website beschikbaar te houden, zodat inzicht in de ontwikkeling van de kwaliteit van de transparantieverlagen tot de mogelijkheden behoort.

Bijlage Overzicht gezamenlijke scores

In deze bijlage zijn de gezamenlijke scores opgenomen van de twaalf onderzochte accountantsorganisaties met betrekking tot de onderdelen:

- beschrijving van het stelsel van kwaliteitsbeheersing;
- interne evaluatie van het systeem van kwaliteitsbeheersing;
- extern toezicht op het stelsel van kwaliteitsbeheersing.

4 Een beschrijving van het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing en een verklaring van de beleidsbepalers dat dit stelsel al dan niet doeltreffend functioneert		ja	nee	nvt
4.1	Verantwoordelijkheid van de leiding voor de kwaliteit binnen de AO	11	1	0
4.2	Beschrijving van de ethische vereisten	6	6	0
4.3	Acceptatie en continuëring van cliëntrelaties en specifieke opdrachten	11	1	0
4.4	Informatie over human resources (aannee, opleidingen, beoordelingen etc.)	11	1	0
4.5	Informatie over de uitvoering van wettelijke controles (engagement performance of audits, verantwoordelijkheid, kwaliteitstandaarden, benodigde kennis, raadpleging Bureau Vaktechniek etc.)	11	1	0
4.6	Verwijzing naar de naleving van regelgeving wetgever en NIVRA	9	3	0
4.7	Wordt melding gemaakt van een gedragscode?	8	4	0
4.8	Verklaring van de beleidsbepalers over de doeltreffendheid van de werking van het stelsel van kwaliteitsbeheersing	10	2	0
4.9	Worden interne escalatieprocedures beschreven?	4	8	0
4.10	Worden incidenten op het gebied van integriteit adequaat toegelicht?	2	10	0
4.11	Wordt melding gemaakt van ontvangen klachten en de wijze van afwerking?	1	11	0
4.12	Wordt melding gemaakt van tuchtrechtsgedingen, de aard daarvan en de stand van zaken?	1	11	0
4.13	Wordt informatie gegeven over ontvangen claims, de aard daarvan en de stand van zaken en verwachte afloop?	0	12	0
		85	71	0
5 Het tijdstip waarop het interne systeem van kwaliteitsbeheersing is geëvalueerd		ja	nee	nvt
5.1	Vermelding uitkomsten van interne kwaliteitsreviews	11	1	0
5.2	Getroffen maatregelen n.a.v. 5.1	7	5	0
5.3	Zijn de taken en verantwoordelijkheid vsn de compliance officer beschreven?	8	4	0
5.4	Zijn de taken en verantwoordelijkheid vsn de compliance officer beschreven?	10	2	0
5.4	Is er een interne accountantsdienst?	2	10	0
5.5	Zo ja, zijn de onderzochte gebieden vermeld en is melding gemaakt van getroffen maatregelen?	0	2	10
5.6	Is er een Raad van Commissarissen?	4	8	0
5.7	Zo ja, worden de vergaderfrequentie en de besproken onderwerpen vermeld?	1	3	8
5.8	Wordt de naleving van alle relevante wet- en regelgeving jaarlijks bevestigd door de externe accountants?	2	10	0
5.9	Zijn er klanttevredenheidsonderzoeken over de door de AO geleverde kwaliteit en is vermeld wat er met de uitkomsten is gedaan?	1	11	0
5.10	Is het aantal gereviewde controledossiers vermeld?	5	7	0
5.11	Is vermeld volgens welke jaarlijkse cyclus de reviews plaatsvinden?	8	4	0
		59	67	18
6 Of het stelsel van kwaliteitsbeheersing voorwerp is geweest van toezicht door de AFM		ja	nee	nvt
6.1	Vermelding van de onderwerpen van onderzoek door de AFM	12	0	0
6.1	Vermelding van de onderwerpen van onderzoek door de AFM	4	0	8
6.2	Vermelding van de bevindingen van de AFM n.a.v. haar onderzoek	3	1	8
6.3	Vermelding van de follow up en de intern getroffen maatregelen	4	0	8
		23	1	24

Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Antonio Vivaldistraat 2 - 8
1083 HP Amsterdam
Postbus 7984
1008 AD Amsterdam

T: 020 3010301
F: 020 3020302
E: nba@nba.nl
I: www.nba.nl